

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за туризма

В изпълнение на Програмата за управление на Република България за периода юни, 2023 г. – декември, 2024 г. на Правителството и по-конкретно Мярка 21.1.3. е разработен проект на Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за туризма (ЗТ). С предложените изменения и допълнения се цели постигане на по-добро административно регулиране на услугите в сектор „Туризъм“, намаляване на административната тежест за бизнеса и балансирано упражняване на справедлив и ефективен административен контрол.

Предложените изменения и допълнения в ЗТ са продиктувани от настъпилите промени в туристическия отрасъл, прилагането на законовите разпоредби в практиката от съответния категоризиращ/регистращ, сертифициращ и контролен орган и констатирани пропуски и срещани трудности, свързани с категоризирането, регистрирането и сертифицирането на туристическите обекти, както и от необходимостта от прецизиране и усъвършенстване на нормативната уредба.

Предлаганите промени в законопроекта ще са от съществено значение за по-добрата регулация на туристическия сектор в съответствие с водената национална политика за подобряване на регулаторната среда. По този начин се цели намаляване на административната тежест, чрез облекчаване на процедурите при административните режими по категоризиране и регистриране на туристическите обекти и сертифициране на прилежащите към местата за настаняване и самостоятелните балнеолечебни (медикъл СПА), СПА, уелнес и таласотерапевтични центрове. Това ще доведе до подобряване условията за устойчиво развитие на туризма, гарантиране качеството на туристическите дейности и услуги, както и по-добра защита на правата и интересите на потребителите.

Несъвършенствата на действащата уредба създават пречки за по-ефективно провеждане на държавната политика в областта на туризма. Поради невъзможност установените от практиката проблеми да се решат в рамките на съществуващото законодателство при административните производства по категоризиране, регистриране и сертифициране на туристически обекти се налага изготвянето на ЗИД на ЗТ.

Предвидена е съществена промяна за облекчаване на туристическия бизнес от гледна точка на оптимизиране на срокове, документи и такси за хотелиерите и ресторантьорите. Предлага се при настъпила промяна в лицето, извършващо дейност в обекта, тя да се извършва чрез процедура за промяна в обстоятелствата, а не с нова процедура по общия ред по ЗТ, както е съгласно действащите разпоредби. В тази връзка, се предлага по-облекчен ред, при който процедурата ще се осъществява само по документи и няма да се извършват проверки на място в обектите за удостоверяване на съответствие за вида и категорията, предвид на това, че за тези обекти вече е констатирано съответствие при първоначалната категоризация на обекта и е издадено удостоверение с 5-годишен срок на действие. По този начин ще се постигнат положителни последици, както за хотелиери и ресторантьори, изразяващи се в намаляване на административната тежест, така и за категоризиращите органи. Тази промяна ще доведе до намаляване на разходите по бюджета на Министерството на туризма и общините и от друга страна, лицата, извършващи дейност в обектите, ще бъдат финансово облекчени предвид това, че таксата за промяна в обстоятелствата е значително по-ниска от таксата за категоризиране на обекта. Процедурата ще бъде значително съкратена по отношение на сроковете и получаването на крайния документ - актуализирано удостоверение за вид и категория. Аналогична е и процедурата за промяна в обстоятелствата за регистрираните места за настаняване клас „В“ при промяна на лицето, извършващо дейност в тях. Разпоредбите по процедурата са разписани по-подробно с цел по-голяма яснота и еднозначното им прилагане.

С оглед динамичното развитие на туризма като отрасъл е предложена промяна в класификацията на типовете и видовете места за настаняване и заведения за хранене и развлечения и тяхното редуциране. В сега действащия ЗТ (чл. 123 и чл. 124) са детайлно изброени и прекомерно дефинирани видовете места за настаняване и заведения за хранене и развлечения, което обременява съдържанието на закона и прави по-трудна евентуалната им промяна при желание от страна на хотелиерите и ресторантьорите да се променят според пазарното търсене и тенденции. По-конкретно, отпада понятието „типове“ – при местата за настаняване и заведения за хранене и развлечения и се редуцират видовете. Отменя се разпоредбата, която определя хотелите според периода на експлоатация, териториалното разположение и предназначението и функциите им. Видовете заведения за хранене и развлечения се редуцират от 31 само на 10 основни вида. От потребителска гледна точка, категорията на обекта е водеща в сравнение с вида на обекта, поради което е възприет нов подход, който дава свобода на лицата, извършващи дейност в обектите, да могат да променят характера на услугата в унисон с пазара, същевременно да са спазени законовите изисквания, както и да е предоставена достатъчно информация на потребителя на туристическата услуга.

С оглед на предложената промяна са актуализирани и допълнени дефинициите в Допълнителните разпоредби (ДР) за съответните видове обекти.

Предвид, че се редуцират видовете места за настаняване се допълва изискването към наименованието да се добави и „вид“. Това обстоятелство дава право на хотелиерите да използват абревиатурата „СПА“ и съответно обозначенията балнеолечебен (медикъл СПА), уелнес и талосатерапия. По този начин лицата ще имат свобода да рекламират обектите като балнеолечебен (медикъл СПА), СПА, уелнес и талосатерапевтичен хотел, ако към него има прилежащ сертифициран център по реда на Наредбата по чл. 138, ал. 3 от ЗТ.

Намален е капацитета на всички заведения за хранене и развлечения, неподлежащи на категоризиране, от 12 места на 10 места, като по този начин се цели равнопоставеност за всички обекти, стимулиране развитието на малки и средни предприятия, както и е съобразено с предложената промяна на видовете заведения за хранене и развлечения.

С промените е предвидена възможност за регистриране на места за настаняване от клас „В“ и в ателиета в жилищни сгради, които се предоставят на туристи за нощувка. В тази връзка, са допълнени и конкретизирани дефинициите за „стаи за гости“ и „апартаменти за гости“ в ДР. Предложението цели създаване на ясни разпоредби и еднозначното им прилагане от кметовете на общините, както и за по-голяма яснота на заявителите. Предложената промяна е в резултат на прилагането на действащите законови разпоредби и установени в практиката от компетентния орган по регистрация на места за настаняване – клас „В“ случаи на значителен брой подадени заявления за регистриране със статут на ателиета, за които няма изрична разпоредба. По този начин се обхваща и тази група обекти, които да се регистрират и съответно да могат да извършват законосъобразно туристическа дейност, да са вписани в Националния туристически регистър (НТР) и да заплащат туристически данък. Предложената промяна е продиктувана от тяхното реално съществуване и търсене на пазара, както и с цел „осветляването“ им. От друга страна, това ще доведе до увеличаване на приходите в бюджета на общините. С вписването на този вид обекти в НТР ще се предоставя и публично достъпна информация за потребителите на туристически услуги.

При процедурите по категоризиране и сертифициране на туристическите обекти (чл. 129, ал. 1 и чл. 140, ал. 2 от ЗТ) с цел по-голяма яснота за заявителите и еднозначно прилагане от административния орган, изрично е конкретизирано, че следва да се декларират данни за документа, удостоверяващ въвеждането на обекта в експлоатация. Удостоверяването на това обстоятелство е изключително важно за гарантиране сигурността на потребителите при ползването на туристическата услуга в обекта. С цел

улесняване на бизнеса и облекчаване на административната тежест е предвидено да се извършва служебна проверка за наличието на този документ в публични регистри от органите.

С оглед по-ефективното осъществяване на процедурите по категоризиране и регистриране на туристически обекти и тяхното оптимизиране, както и спазвайки принципа при регистрационен режим (съгласно изискванията на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност) се налага съответната административна процедура да бъде регламентирана в закон. Разписани са конкретни текстове за процедурите относно отказ, прекратяване на открита процедура и прекратяване на производството по категоризиране на туристически обекти, със съответните основания, както и процедурите за регистриране на места за настаняване клас В, отказ и прекратяване.

С цел облекчаване на режима при потвърждаване на категорията на туристически обекти по чл. 133, ал. 3 от ЗТ и с цел по-голяма яснота са разписани детайлно процедурни изменения. Предвидено е определените от категоризиращия орган длъжностни лица да издават списък с обекти, които да бъдат включени за проверка на място от експертна работна група след констатирано административно съответствие на документите към подаденото заявление – декларация, както и че категоризиращият орган или оправомощено от него лице определя експертна работна група за проверка на място в обекта. Предвидените промени ще доведат до навременното приключване на процедурата.

С предложените изменения се въвежда мярка за облекчаване на режима при постановен отказ за определяне на вид и категория на туристически обект, като е съкратен срокът от 6 месеца на 3 месеца, след който заявителят да има право да подаде ново заявление за категоризиране. Предлаганата мярка е с цел да не се ограничава бизнеса да извършва хотелиерска или ресторантьорска дейност след отстраняване на несъответствията. От практиката е установено, че заложеният 6-месечен срок е твърде дълъг и създава ограничения за бизнеса да упражнява туристическа дейност.

Аналогично при процедурата по сертифициране на туристически обекти в чл. 141 се създава нова алинея 15, която регламентира случаите, в които е постановен отказ от сертификация, като се предлага лицето, извършващо дейност в обекта, да няма право да подава ново заявление-декларация в срок 3 месеца от влизането в сила на заповедта за отказ. Мярката е предвидена с цел предотвратяване на „порочни практики“, а именно тези обекти да извършват дейност само с временни удостоверения за открита процедура без да са отстранили несъответствията и без да имат издаден сертификат за извършване на дейността. По този начин се цели да се гарантира сигурност за потребителите на туристическа услуга.

С изменението на дефиницията за „Туристическо селище“ се намалява броя на местата за настаняване, от които то се обособява - от пет на три, като по този начин се обхващат и други хипотези срещани в практиката.

Предлага се изменение на дефиницията за „Семеен хотел“ и за „Апартаментен туристически комплекс“, като отпада изискването за този вид обект да разполага задължително със заведение за хранене и развлечение. Промяната се налага с оглед спецификата на обекта и се предоставя възможност на хотелиера да може сам да преценява необходимостта от наличието на заведение за хранене и развлечение, като по този начин се облекчават малките и средни предприятия, които основно извършват дейност в този вид обекти.

За гарантиране сигурността и защита интересите на потребителите се създава нов чл. 126а от ЗТ, в който се въвежда изискване за недопускане в наименованието на обекта да фигурира друг вид обект. Липсата на такава разпоредба води до формално спазване на законовите изисквания и в същото време до предоставяне на невярна и подвеждаща информация за потребителя и като цяло за обекта.

Заложено е срока на валидност на временното удостоверение за открита процедура по сертифициране на балнеолечебни (медикъл СПА), СПА, уелнес и талосаотерапевтични центрове да се удължава от три месеца на четири месеца. По този се дава възможност обектите да извършват законосъобразна туристическа дейност по дълъг период от време. Цели се уеднаквяване на срока на издадените временни удостоверения, както е при процедурата по категоризиране на местата за настаняване.

Предложено е също за центрoвете, при които не е извършена проверка на място от експертна работна група по причина, която не се дължи на лицето, извършващо дейност в обекта, временното удостоверение да се удължи еднократно. В действащия закон не е предвидена такава възможност, което води до утежняване работата на лицата, стопанисващи обектите.

За да се избегне забавяне на процедурата по сертификация, в случаите в които дейността в туристическия обект се поеме от ново лице, извършващо дейност в обекта, се предлага да се регламентира процедура по заличаване от регистъра и обезсилване на издаден сертификат в случаите на неполучаването му от лицето стопанисващо обекта, в тримесечен срок от уведомяването. Предвидено е и заличаване от регистъра и обезсилване на сертификата да става и при подаване на заявление-декларация за сертифициране от ново лице, което ще извършва дейност в туристическия обект.

Разписани са конкретни текстове за процедурата по прекратяване на открита процедура по сертификация, с различните хипотези, тъй като в действащия ЗТ такива липсват, което води до забавяне на процеса по сертификация за новото лице, извършващо дейност в обекта.

Анализът в сектор „Туризм“ се основава на точни и общоприети дефиниции, които описват неговите характеристики. В тази връзка и с оглед синхронизирането на дефинициите в националната нормативна уредба с използваните основни дефиниции от Световната организация по туризъм към ООН, която вече е под нов бранд - UN Tourism, в законопроекта се прецизира определението „турист“ от ДР .

Допълнени са правомощията на министъра на туризма в областта на разработването, изпълнението, наблюдението и контролирането на проекти и програми за финансиране на туристически дейности. Целта е Министерството на туризма да отговори на европейските препоръки за България по отношение правилното разпределение на средства за държавна реклама, както и ведомството да прилага инструмент, който насърчава партньорство между юридическите лица в туристическия бранш и местната власт. Също така с предложените изменения се въвежда модел, който да гарантира по-голям контрол по изразходването на държавни средства, по-голяма прозрачност и ефективност на вложените инвестиции.

В резултат на прилагането на законопроекта са очаква да бъдат преодолени съществуващи към момента проблеми, свързани с пропуски в правната уредба и да се осигурят необходимите условия за успешното провеждане на държавната политика в областта на туризма. Очаква се да се постигне повишаване на качеството на туристическите услуги, включително стимулиране на лицата, които ги извършват. Същевременно следва да се отчете и намаляването на административната тежест за заявителите в производствата по закона.

С проекта не се предвижда въвеждане на актове на Европейския съюз, поради което не са изготвени таблици за съответствие с правото на Европейския съюз.